

Nov 2013-10-21

Information om risker för belastningsskador i samband med manuell hantering vid slamtömning

Arbetsmiljöverket har uppmärksammat att arbetstagare som arbetar med hämtning av slam, många gånger utför ett tungt manuellt arbete, och då särskilt vid dragning av slang fram till otillgängligt placerade brunnar och behållare. Det förekommer att man behöver dra slang ända upp till 70 meter, ibland i oländig terräng, och upp på höjder. Hinder i transportvägen kan vara buskar, staket, diken, bryggor etc. Väl framme vid tömningsstället behöver man lyfta eller dra ett lock av vanligtvis betong, åt sidan för att komma åt och få ner slangen för att suga upp slammet. Vid slamhämtning på öar görs dessutom en omlastning av slammet från slambilen till båt. Detta innebär att arbetstagaren behöver utföra ännu en fysiskt ansträngande hantering (slangdragning) för att bli av med det ihopsamlade slammet.

Arbetsgivare - kommuner i egen regi eller upphandlade entreprenörer

Arbetsgivaren ska enligt arbetsmiljölagen förebygga så att arbetstagare inte utsätts för ohälsa eller olycksfall. Vid de regelbundna undersökningarna av arbetsmiljön behöver arbetsgivaren ta reda på vilken belastningsdos som arbetstagaren utsätts för under t.ex. en dag eller ett arbetspass i samband med slamhämtning. Faktorer att tänka på är hur ofta slangdragningen sker, under hur lång tid, och vilka krafter som hanteras vid varje slangdragningstillfälle? Svaren på frågorna kring dessa faktorer har stor betydelse för att bedöma arbetstagarens fysiska ansträngningsgrad, och ska tas med i riskbedömningens handlingsplan. Utifrån riskbedömningen ska arbetsgivaren vidta de åtgärder som är nödvändiga t.ex. att flera personer kan hjälpas åt/turas om med slangdragningen (organisatorisk åtgärd), att se till att arbetstagaren har tillgång till anpassade och bra hjälpmedel och tekniska anordningar så att riskerna vid slamtömningen reduceras till en acceptabel nivå.

Eftersom manuell hantering vid slangdragning inte helt kan undvikas, är det viktigt att se till så att arbetstagaren får lämplig utbildning och information om hur denne på bästa sätt kan utföra slangdragningsarbete för att minska risken för skador, särskilt i rygg och axlar.

Kommuner – som beställare och tillståndsgivare

Inför en **upphandling** kan en inventering göras av de arbetsmiljörisker som kan finnas i samband med utförande av det kommande kontraktet på slamhämtning. Den manuella hanteringen vid slamhämtning – slangdragning och lyfta/dra brunnslock – är ett belastningsergonomiskt riskområde. Beställaren (oftast kommunen) och arbetsgivaren (slamhämtningsentreprenör) behöver gemensamt inventera arbetsmiljöriskerna innan uppdraget startar och vid förändringar av uppdraget. Om en sådan riskinventering inte genomförs inför en upphandling kan följderna bli att entreprenören (arbetsgivaren) utsätter sina anställda för arbete i en osund och osäker arbetsmiljö.

Se även: AFS 2012:2 Belastningsergonomi och temasida Transport. www.av.se

Läs mer:

Information om fysisk belastning vid slamhämtning se rapport:
Sug-och spolbilförarens fysiska belastning vid slamsugningsarbete - en pilotstudie,
Karolinska institutet. www.tya.se

Information om upphandling vid slamhämtning se: Konkurrensverkets informationsskrift
"Miljöhänsyn och sociala hänsyn vid upphandling". www.kkv.se

IVL Svenska Miljöinstitutet information om hushållsavfall; hämta avfall:
www.hamtaavfall.nu

Avfall Sverige om avfallshantering och återvinning: www.avfallsverige.se